

Golfbaner kan styrke landskabet

Natur, landskab og friluftsliv får gavn af baner der placeres, planlægges og drives rigtigt

Af cand. scient. Torben Kastrup Petersen, miljøkonsulent i Dansk Golf Union

Golfbaner har i nogle kredse et dårligt ry når det gælder hensyntagen til miljøet. "Golfbaner har et alt for stort forbrug af pesticider og bruger uforholdsmæssig meget gødning". Det er den beskrivelse jeg engang imellem mødes af når jeg snakker med folk der ikke beskæftiger sig med golf.

Billedet står imidlertid ikke mål med virkeligheden. Flere golfklubber gør meget for miljøet og har gjort det i flere år. De fleste uden for golfverdenen er bare ikke klar over det. Jeg mener det skyldes at golf-sporten som helhed har været for dårlig til at fortælle om banernes ressourceforbrug.

For at komme myterne og misforståelserne til livs bør golfklubberne i højere grad fokusere på formidlingen af deres ressourceforbrug. Stadig

flere klubber udarbejder i dag grønne regnskaber, men mange flere kunne følge efter. Der er masser af positive historier at fortælle.

Størstedelen af klubberne i Danmark har efterhånden nået en størrelse hvor der er 10-15 ansatte. En golfklub kan altså i dag sammenlignes med en lille til mellemstor virksomhed. Her bør der være plads til at øge informationen om virksomhedens miljøpolitik.

Golf og natursyn

Ved den rigtige placering og drift kan golfbaner bidrage til at forbedre naturindholdet. Det er der mange gode eksempler på. Der er derfor behov for nytænkning i anvendelsen af golfbaner inden for planlægning og naturforvaltning.

Begrebet 'naturgolf' optræder efterhånden i mange for-

skellige sammenhænge og udgaver. Det er ikke så underligt, for der er ikke nogen entydig definition på begrebet.

I ordet 'naturgolf' ligger der selvsagt at der ved etablering og drift af golfbanen tages et særligt hensyn til naturen, men er der tale om bæredygtige løsninger, og hvad er en bæredygtig golfbane? Før man tager hul på denne diskussion er det frugtbart at se på de natursyn og -opfattelser som præger diskussionen.

For nogle mennesker er en golfbane noget af det mest naturlige, mens den for andre fremstår som et urbant fremmedelement der intet har med 'rigtig' natur at gøre.

Som udgangspunkt findes der to forskellige grundholdninger inden for natursyn.

Der er den *antropocentriske* hvor man opfatter naturen

som noget der kun er til for mennesket. Mennesket sættes over naturen, hvorved alt der er skabt og påvirket af mennesket automatisk bliver unaturligt. Den anden opfattelse er den *økocentriske* hvor naturen har rettigheder i sig selv og har sin egen værdi. Mennesket bliver en del af naturen og må derfor respektere naturen på dens præmisser.

Det er disse to modpoler, der ofte støder sammen og skaber debat om vores omgang og brug af naturen. Tilhængere og modstandere af golfbaner kan have forskelligt natursyn, og det er vigtigt at få gjort sit udgangspunkt klart.

Bæredygtige baner

Brundtland-kommissionen gav i 1987 følgende definition på bæredygtighed: "En udvikling der imødekommer nutidens behov uden at gå på kompromis med fremtidige generationers mulighed for at dække deres behov." Denne definition er i dag implementeret i diverse love og handlingsplaner og som sådan også baggrund for min definition af bæredygtige golfbaner.

Begrebet bæredygtighed kan fortolkes på mange måder. Som jeg ser det, medfører opprioriteringen af fremtidige generationers rettigheder også et krav om at beskytte naturen bedst muligt. Forvaltningen af naturressourcen skal derfor ikke blot være økonomisk rentabel, men også økologisk ansvarligt og socialt acceptabelt. Det drejer sig ikke blot om at sikre brugsressourcen. Naturen skal også beskyttes.

På denne baggrund mener jeg at bæredygtige golfbaner drejer sig om:

- At udnytte naturgrundlaget på en sådan måde at den øko-

Mellem by og land har golfbanen sin landskabelige styrke. Ålborg Golfbane gengivet fra 'Den store golfbog.'

Blot det halve af en golfbane bruges som aktivt spilareal. Det resterende areal er naturarealer der ikke er underlagt regelmæssig pleje.

logiske balance ikke forrykkes, til skade for dyr og planter.

- At det økonomisk kan svare sig at drive en golfbane.
- At brugerne får en positiv oplevelse ved golfspillet.
- At lokalbefolkningen accepterer udnyttelsen.

Golfbaners natur

En 18-hullers golfbane optager i gennemsnit ca. 60 ha. Det er dog langt fra hele arealet der bliver anvendt aktivt i golfspillet. Blot 50% bruges som aktivt spilareal, mens de resterende 50% er naturarealer der ikke på samme måde er underlagt regelmæssig pleje.

I min definition af naturarealer på golfbanen kan eksempelvis indgå vandområder, moser, heder, overdrev, bevoksninger og rough. Der kan også indgå vandhazarder eller beplantninger anlagt i forbindelse med golfbanen. Desuden er kulturhistoriske elementer som gamle hegn, jord- og stendiger samt fredede fortidsminder også en del af naturarealerne.

Golfbaner indeholder altså en relativ stor mængde natur-

prægede arealer der med den rigtige pleje sagtens kan indgå i et fint og foreneligt samspil med det omgivende landskab. det er der også gode eksempler på - og måske også mindre gode eksempler på.

Golfbaner og landskabet

Er en golfbane primært et urbane eller et ruralt element i vores landskab?

I Danmark har vi en skarp grænse mellem byen og det åbne land. Det er i hvert fald formålet med landzonebestemmelserne der skal hindre uønsket bebyggelse og anlæg i det åbne land. Den skarpe afgrænsning ses imidlertid bedst på et landkort og fornemmes langt mindre ude i landskabet. Det åbne landskab forbeholdt almindeligt land- og skovbrug, fri for bebyggelse og andre aktiviteter, føles mere og mere som en illusion.

Især grænsen mellem by og land er mange steder meget diffus. I dette grænseområde har golfbaner deres landskabelige styrke. Bæredygtige golfbaner kan skabe nye naturper-

ler i det danske kulturlandskab, og samtidig fungere som en brugbar landskabelig løsning i problematiske områder.

Kultur eller natur

Golfbanernes spilareal fremstår som store sammenhængende klippede græsarealer med flag ved hullerne. Her er altså tale om en landskabstype med et højt kulturelt udtryk og et meget højt plejeniveau. Dette spilareal kan i et landbrugsområde, isoleret set, fremstå som et fremmed urbane indslag uden tilknytning og sammenhæng med det omgivende landskab.

Arealet uden for spilarealet kan derimod nemt tilpasses omgivelserne. Her vil f.eks. bevoksning og vådområder oftest kunne indgå som en naturlig del af landskabet og i mange sammenhænge både forbedre og øge naturværdierne i området.

Golfbaner kan imidlertid ikke splittes op i to separate halvdele. Landskabsoplevelsen må selvsagt betragtes som en helhed. Og den afhænger

åbenlyst af placeringen i landskabet: kystnært, skovnært, bynært eller i det åbne land. Der er dog et bemærkelsesværdigt fællestræk for langt de fleste golfbaner: den landskabelige variation. Det er som oftest denne variation som er afgørende for interessante naturoplevelser. Overraskelsen fascinerer og inspirerer. Hvad er der bag næste hjørne?

Golfbanerne tilbyder i høj grad denne oplevelse af variation. Dette skyldes blandt andet at det indgår som en nødvendig del af selve spillet. Uden variation, ingen spillemæssige udfordringer og dermed en sportsligt uinteressant bane. Golfbanernes landskabelige variation hænger også sammen med at den historiske engelske landskabshave så tydeligt har været inspirationskilde for mange golfbaners design og udtryk.

Bynære golfbaner

Golfbaner er med andre ord et stykke landskab i spændingsfeltet mellem natur og kultur. Golfbaner er derfor også en

oplagt løsning i overgangen mellem det åbne land og byen. I denne diffuse overgangszonzone kan golfbanens udseende og karakter være det element som skaber en helhed.

Det betyder ikke at golfbaner i alle byrande er en landskabelig styrke. Der er altid områder hvor det er landskabsæstetisk uklogt at placere golfbaner. De lokale forudsætninger, landskabskvaliteter og karakteristika må nødvendigvis afgøre hver enkelt golfbanes placering og udformning.

Golfbaner ændrer landskabets udtryk, men sker det de rigtige steder og på den rigtige måde, kan golfbaner tilføje det danske landskab en ny stærk landskabelig dimension og være med til at understrege værdifulde eksisterende landskabstræk.

Fremtidens anvendelse

Golf er en sport i udvikling. I dag findes der ca. 180 baner på landsplan og fylder samlet set ca. 10.000 ha, cirka som Samsø. Flere golfbaner er undervejs, så der er stadig behov for debat og nytænkning om anlæg og drift af nye og eksisterende baner.

Golfbanerne er en arealkrævende friluftaktivitet og eksemplerne på 'kampen om jorden' er talrige. Skovarealet skal fordobles, der skal være plads til naturgenopretning, vindmøller skal placeres og der skal være plads til byudvikling.

Denne arealkonkurrence, der især markant nær byerne, understreger behovet for at landskabet på den samme plads opfylder mange funktioner under gensidig hensyntagen: produktion, beboelse, levesteder for vilde dyr og planter, æstetik, kulturhistorie, o.s.v. Det kan golfbanerne også gøre langt hen ad vejen.

Styrke friluftsliv

Skal golfbanerne lokaliseres bynært, er der derfor behov for en planlægning der f.eks. kombinerer natur- og miljøinteresser med golfbaner og friluftsliv i øvrigt. Vi skal økonomisere med vores arealanvendelse, for at få en bedre arealøkonomi. Kodeordet er *flersidig arealanvendelse*.

Mere areal pr. golfbane kunne være en mulighed. Det ville øge mulighederne for en landskabelig tilpasning og skabe bedre grundlag for mere naturindhold og samtidig øge mulighederne for andre former for friluftsliv som vandring, hundetræning, skiløb, ridning og drageflyvning. Sådanne aktiviteter foregår allerede på mange golfbaner selv om det ikke altid fremgår så tydeligt i den offentlige planlægning.

Der kunne også i højere grad indarbejdes støttepunkter for andre naturbrugere end golfspillere. Det kan være faciliteter som vand, toiletforhold og opholdsmuligheder

for eksempelvis spejdere, lystfiskere og vandrere.

Styrke naturen

Golfbaner kan også være med til at gøre naturen rigere. Golfbaner kan indgå i de spredningskorridorer for dyr og planter som amterne udpeger for at afbøde fragmenteringen af naturen og landskabet. Golfbaner har højere biodiversitet end det konventionelt drevne landbrug.

Et andet eksempel er problemerne med de mange naturområder som gror til på grund af manglende pleje. Her kunne myndighederne stille krav om pleje, beskyttelse og udvikling af naturen som betingelse for at give tilladelse til at anlægge banen.

En kombination af skovrejsning og golfbaner er en anden interessant tankegang som tidligere har været debatteret. Denne kombination vil skabe nogle spændende variationsmuligheder for både golfspilleren og skovgæsten.

Alternative golfbaner

Der er ligeledes et generelt behov for at nytænke den traditionelle opfattelse af golfbaner. En golfbane behøves ikke at være en 18-hullers mesterskabsbane med pertentlig klipet green efter internationale regler. Det er sådanne baner vi til dagligt kan opleve i tv, men det behøver ikke være normen for alle golfbaner.

Minibaner på 3, 6 eller 9 huller og med mere ydmyg pleje er en oplagt alternativ mulighed, ikke mindst i de bynære områder. Golf og økologi lader sig glimrende forene så længe kravet til forudsætningerne for spillet tilpasses herefter.

Gøre en forskel

Der findes mange muligheder for at anvende golfbaner aktivt i planlægningen og for forvaltningen af det åbne land. Det drejer sig om at udnytte de muligheder som golfbanerne tilbyder. Golfbanerne skal placeres hvor de kan gøre en forskel.

Man kan dog ikke i planlægningen forudsætte et bestemt behov for golfbaner. Vil golf sporten fortsat vokse eller er golf et tidsfænomen så behovet for golfbaner falde? Intet tyder i øjeblikket på en faldende tendens. Faktisk peger alt i retning af flere baner.

Skulle udviklingen alligevel vende, vil en golfbane hurtigt vokse til, og ønskes arealet tilbageført til f.eks. landbrug, kan det også hurtigt lade sig gøre. Golfbaner er fleksible. Lad os udnytte det i planlægningen og bruge golfbanerne mere progressivt. □

På udstillingen Have & Landskab 05 vil Dansk Golf Union præsentere temaet 'Natur og golf' sammen med Danske Anlæggsgartnere. Udstillingen foregår i Slagelse 31.8. - 2.9.

Det drejer sig om at udnytte de muligheder som golfbanerne tilbyder. Golfbanerne skal placeres hvor de kan gøre en forskel.